

CBSE Class 9 Sanskrit

उत्तरमाला

प्रतिदर्श

प्रश्न-पत्रम् -1

हल सहित _____

समय : होरात्रयम् |

| पूर्णाङ्कः 90

खण्ड : 'क'

अपठित-अवबोधनम्

(10 अङ्काः)

1. (I) एकपदेन उत्तरत— 1 + 1 = 2
- (i) विविधता (ii) सर्व-संस्काराणां
- (II) पूर्णवाक्येन उत्तरत— 1 + 1 = 2
- (i) भारते सर्वे भाषा-भाषिणः एकं राष्ट्रध्वजं नमन्ति एकं च राष्ट्रगानं गायन्ति।
(ii) जनाः उत्सवेषु धार्मिक-कार्येषु च संस्कृत भाषायां मन्त्रोच्चारणं कुर्वन्ति।
- (III) निर्देशानुसारम् उत्तरत— 1 + 1 + 1 + 1 = 4
- (i) (ब) धारायाः (ii) (द) ऋतवः
(iii) (ब) विविधता (iv) (द) ऋतुभ्यः
- (IV) शीर्षकम्— 2
- भारतवर्षः अथवा किमपि अन्यत् उचितः शीर्षकः।

खण्ड : 'ख'

रचनात्मकं कार्यम्

(15 अङ्काः)

2. पत्रलेखनम्— $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 5$
- (i) चाराणसीतः (ii) नागेन्द्र! (iii) नमस्ते (iv) तत्रास्तु
(v) परीक्षायाम् (vi) ज्ञात्वा (vii) सदस्यानाम् (viii) मम
(ix) स्नेहराशिः (x) उमेशः
3. चित्रवर्णनम्— 2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10
- (i) अद्य अस्माकं विद्यालये क्रीडादिवसः अस्ति।
(ii) छात्राः आनन्देन धावनम् कुर्वन्ति।
(iii) केचन छात्राः कन्दुकेन क्रीडन्ति।
(iv) अस्माकं विद्यालये वृक्षाः सन्ति। तेषाम् उपरि पक्षीः वसति।
(v) क्रीडादिवसे बालानां पारितोषिकोत्सवः भवति।

अनुच्छेदलेखनम्—

2 + 2 + 2 + 2 + 2 = 10

- (i) वर्षा ऋतुः सर्वेषां हितं करोति ।
- (ii) तस्मिन् सर्वत्र जलमेव दृश्यते ।
- (iii) वर्षायां मार्गाः अवरुद्धाः भवन्ति ।
- (iv) आकाशे यामिनी जनान् भीताम् करोति ।
- (v) कृषकाः क्षेत्रम् बीजानि वपन्ति मेघाः च गर्जन्ति ।

खण्डः (ग)

अनुप्रयुक्त व्याकरणम्

(30 अङ्काः)

4. (अ) (i) कण्ठः (ii) भू 1 + 1 = 2
(आ) (iii) धू (iv) उज्ज्वला 1 + 1 = 2
5. सन्धिच्छेदनम्— 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5
(i) (ब) देव + आलयम् (ii) (ब) प्रति + एकम्
(iii) (द) वाग्दानम् (iv) (अ) भवत् + चरणयोः
(v) (ब) तदा + एव
6. शब्दरूपाणि— 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5
(i) (द) गुरूणाम् (ii) (ब) विद्याम्
(iii) (स) तव (iv) (ब) शिक्षकम्
(v) (स) इमानि
7. धातुरूपाणि— 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5
(i) (ब) करिष्यति (ii) (अ) याचन्ते
(iii) (स) मोदन्ते (iv) (द) अपृच्छत्
(v) (ब) पचन्तु
8. उपपदविभक्तीनां प्रयोगः— 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 5
(i) रामेण (ii) सरोवरम् (iii) वृक्षस्य
(iv) सीतारामाभ्याम् (v) आश्रमात्
9. प्रकृति-प्रत्यय— 1 + 1 + 1 + 1 + 1 + 1 = 6
(i) श्रोतुं (ii) त्यक्त्वा (iii) प्र+नम्+ल्यप्
(iv) गम् +क्त्वा (v) आगम्य (vi) लिखितुम्

खण्डः (घ)

पठित-अवबोधनम्

(35 अङ्काः)

10. गद्यांशः
(I) एकपदेन उत्तरत— $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$
(i) नकुलः (ii) मुपितं (मूल्यपरकम् उत्तरम्)
- (II) पूर्णवाक्येन उत्तरत— 2
ब्राह्मणं दृष्ट्वा नकुलः रक्तविलिप्तमुखपादः तस्य चरणयोः अलुठत् ।
- (III) निर्देशानुसारम् उत्तरत— 1 + 1 = 2
(i) (अ) नकुलस्य (ii) (द) उपसृत्य

11. षष्ठांशः

- (I) एकपदेन उत्तरत— $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$
(i) आपदां (ii) क्रियाम्
- (II) पूर्णवाक्येन उत्तरत— 2
गुणलुब्धाः स्वयमेव सम्पदः विमृश्यकारिणं वृणते।
- (III) निर्देशानुसारम् उत्तरत— $1 + 1 = 2$
(i) (ब) अविवेकः (ii) (स) सहसा

12. नाट्यांशः—

- (I) एकपदेन उत्तरत— $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 1$
(i) रामम् (ii) लक्ष्मणः
- (II) पूर्णवाक्येन उत्तरत— 2
लक्ष्मणः सुमन्त्रं वीक्ष्य अपृच्छत् — तात! कः अत्रभवान्?
- (III) निर्देशानुसारम् उत्तरत— $1 + 1 = 2$
(i) (ब) वीक्ष्य (ii) (स) रामाय

13. भावार्थः—

- (i) (3) यस्य गुणैः कर्मभिः च वंशः सर्वविधाम् उन्नतिं करोति। $1 + 1 + 1 + 1 = 4$
- (ii) (3) हर्षस्य अश्रूणि वृष्टिवत् मुञ्चन्ती।
- (iii) (2) विकृतानि वाहनानि न आरोहेत्।
- (iv) (3) सञ्जनाः यत् किञ्चित् सामान्येन अपि कथयन्ति तत् पाषाणे लिखितम् इव भवति।

14. अन्वयः

- (क) (i) त्रीणि (ii) सुभाषितम्
(iii) मूढे (iv) विधीयते $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$
- (ख) (i) प्राप्यते (ii) सञ्चयात्
(iii) पयोदानां (iv) अधः। $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$

15. प्रश्ननिर्माणं—

- (1) किम् परं भूषणम्? (2) किम् न अनुभ्रामयेत्?
- (3) कः बीजे किमपि न पश्यति? (4) वयं कैः परितुष्टाः?

16. घटनाक्रम संयोजनम्—

- (vi), (i), (iii), (v), (viii), (iv), (vii), (ii) $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 4$

17. (अ) अर्थचयनम्—

- (i) (ब) पुत्रतुल्यम् (ii) (ब) मूर्खैः $1 + 1 = 2$

(आ) अर्थमेलनम्—

- (i) सदिभः-सञ्जनैः (ii) नक्तम्-रात्रौ $\frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$
- (iii) एहि-आगच्छ (iv) लोचनम्-नेत्रम्